

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

- Az ügy száma:** Pfv.V.21.265/2021/4.
- A tanács tagjai:** dr. Puskás Péter a tanács elnöke
dr. Csesznok Judit Anna előadó bíró
dr. Bartal Géza bíró
- A felperes:** felperes
- A felperes képviselője:**
neve
cím1
- Az alperes:** alperes
cím2
- A per tárgya:** általános szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítása
- A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:**
felperes
- A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:**
Fővárosi Ítéltábla
4.Pf.20.156/2021/4.
- Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:**
Budapest Környéki Törvényszék
15.P.20.232/2020/4.

Rendelkező rész

– A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezéseit hatályon kívül helyezi és e körben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja azzal, hogy a közleményből a franchise hálózatra utalást mellőzi.

– Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg felhívásra az államnak 35.000 (harmincötezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket, míg a fennmaradó 35.000 (harmincötezer) forint felülvizsgálati eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen felülvizgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alperes ingatlanközvetítői tevékenységét a S. Kft.-vel 2018. december 20-án kötött franchise szerződés alapján a S. Franchise-hálózat tagjaként végezte. A franchise szerződés 5.11. pontja értelmében köteles volt biztosítani, hogy tevékenysége során kizárólag a S. Franchise-hálózatban használatos – a S. Kft. által mindenkor jóváhagyott – nyomtatványok kerüljenek használatra. Az alperes és az ingatlant értékesíteni vagy bérbe adni kívánó magánszemély (a továbbiakban: megbízó) között létrejövő jogviszony tartalmát a „Megbízás”, a „Megállapodás kizárólagosságáról”, valamint a „Megbízás ingatlan bérbeadására” elnevezésű nyomtatványok és azok mellékletei határozták meg, amelyen a közvetítő utólag tölti ki a fogyasztó személyi adatait, az ingatlan adatait, a megbízás időtartamát, valamint a közvetítés és az értékesítés egyes további elemeit.

[2] A „Megállapodás kizárólagosságról” elnevezésű szerződésblanketta 3.1. pontja szerint a fenntartási időtartam: A Megbízó jelen Megállapodás aláírásával vállalja, hogy a jelen Megállapodást, illetve a Megbízást ... év ... hó ... napjától számított

- 1 (egy) hónapon belül
 - 3 (három) hónapon belül
 - 6 (hat) hónapon belül
 - 9 (kilenc) hónapon belül
 - 12 (tizenkettő) hónapon belül
- egyoldalúan nem szünteti meg.

[3] A „Megállapodás kizárólagosságról” elnevezésű szerződésblanketta 6.2. pontja szerint figyelemmel a Megbízott által felvállalt többletszolgáltatásokra a Megbízó kifejezetten vállalja, hogy a jelen Megállapodás felmondási jogát és/vagy a Megbízás rendes felmondási jogát nem gyakorolja a 3.1. pontban választott fenntartási időtartamon belül.

[4] Az alperes a 2019. november 19-én a S. Kft.-vel kötött megállapodással a franchise szerződést 2019. november 30. napi hatállyal közös megegyezéssel megszüntette.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[5] A felperes módosított közérdekű keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes által alkalmazott „Megbízás” elnevezésű szerződésblanketta 11.2.b) és 11.1.f) pontjának, a „Megbízás ingatlan bérbeadására” elnevezésű szerződésblanketta 8.1. e) pontjának, a „Megállapodás kizárólagosságról” elnevezésű blanketta 3.1. pontjának keresetében megjelölt része, továbbá a 6.2. pontjának, valamint 3.4 pontjának jelen ítélet tényállási részében idézett része az alperessel szerződő valamennyi fogyasztóra kiterjedő hatállyal érvénytelen azzal, hogy az érvénytelenség megállapítása nem érinti azokat a szerződéseket, amelyeket a megtámadásig már teljesítettek. Kérte továbbá a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:105. § (2) bekezdése alapján az általa meghatározott módon az alperest saját költségén történő közlemény

közzétételére kötelezni, amely magába foglalja az alperesnek a S. Franchise-hálózat tagjaként való működésére való utalást is.

[6] A felperes a keresetét Ptk. 6:77. § (1) bekezdésére, 6:102.§ (1) bekezdésére, 6:103. § (3) bekezdésére, 6:105. § (1)-(5) bekezdéseire, a 6:215. § (2) bekezdésére, a 6:276. § (4) bekezdésére, 6:94. § rendelkezéseire, a 6:288. § rendelkezéseire alapította.

[7] Az alperes írásbeli ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú és másodfokú ítélet

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes által alkalmazott a fogyasztói szerződés részévé váló, keresettel támadott általános szerződési feltételek az alperessel szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal érvénytelenek azzal, hogy az érvénytelenség megállapítása nem érinti azokat a szerződéseket, amelyeket a megtámadásig, 2019. július 10-ig már teljesítettek. Kötelezte az alperest, mint a S. Franchise-hálózat tagját az Ü. Város Önkormányzatának lapja, az Ü. Hírmondó nyomtatott és internetről letölthető számában és az ügyfélszolgálat irodájában 30 napon keresztül, de 30 nap elteltét követően is mindaddig, amíg az alperes érvénytelen feltételek nélküli általános szerződési feltételeit a fogyasztók rendelkezésére bocsátja, tegye közzé az ítéletben meghatározott szövegű közleményt.

[9] Az elsőfokú bíróság a döntését a felülvizsgálati kérelemmel érintett „Megállapodás kizárólagosságról” elnevezésű szerződés 3.1. és 6.2. pontja vonatkozásában azzal indokolta, hogy a Ptk. 6:278. § (4) bekezdése szerint a felmondás jogának korlátozása vagy kizárása csak a tartós megbízási jogviszonyban lehetséges, jelen szerződés azonban nem minősül annak, mivel egy szerződés megkötésére irányul. A szerződéses kikötés ezért jogszabályba ütköző, amelyre tekintettel lehetőség van a támadott rendelkezés érvénytelenségének kimondására figyelemmel **a fogyasztói szerződéssel kapcsolatos közérdekű kereset elbírálásának egyes kérdéseiről szóló 3/2011. PK vélemény** (a továbbiakban: 3/2011 PK vélemény) 1. pontjában kifejtettekre. Az ilyen rendelkezés a Ptk. 6:104. § (1) bekezdés *d*) pontja szerint is tisztességtelennek minősül, mivel az alperesek számára nem zárja ki a felmondás lehetőségét, az kizárólag a megbízó fogyasztó esetében vállalt kötelezettség.

[10] Az elsőfokú bíróság a Ptk. 6:105. § (2) bekezdése alapján kötelezte az alperest az ítélet rendelkező részében meghatározott szövegű közleménynek az ott meghatározott módon történő közzétételére a franchise hálózatra utalással.

[11] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, a „Megállapodás kizárólagosságról” elnevezésű szerződésblanketta keresettel támadott 3.1 és 6.2. pontja érvénytelenségének megállapítására irányuló kereset elutasította, a Közleményből ezen pontok érvénytelenségét, továbbá a S. Franchise-hálózatra utalást mellőzte. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[12] A jogerős ítélet indokolásának a felülvizsgálati kérelem szempontjából releváns része szerint a másodfokú bíróság a „Megállapodás kizárólagosságról” elnevezésű szerződésblanketta 3.1., valamint 6.2. pontjának érvénytelenségének a megállapításra azon

okból nem látott lehetőséget, mert azokban a fogyasztó tartalmilag lemondott a fenntartási idő lejártáig a Ptk. 6:278. § (1) bekezdése által biztosított rendes felmondási joga gyakorlásáról. A Ptk. 6:278. § (4) bekezdésével ellentétben ez azonban nem a felek, csak a fogyasztó rendes felmondási jogát zárja ki, és mint ilyen, fogyasztói jogot csorbító feltételként a Ptk. 6:100. §-a alapján semmis. Miután a kikötések a Ptk. 6:100. §-a alapján semmisek, és ennek megállapításához a 6:88. § (1) bekezdése értelmében külön eljárásra sincs szükség, szükségtelen további érvénytelenségi ok vizsgálata. Egy, már egyéb okból érvénytelen és ennél fogva joghatás kiváltására alkalmatlan kikötéshez annak tisztességtelenség miatti érvénytelenségének vizsgálata sem vezethetne más jogkövetkezményhez, mint ahhoz, amely már a Ptk. 6:100. §-án alapuló semmisség eredményeként – külön eljárás nélkül is – eleve fűződik hozzá. Kifejtette, hogy a 3/2011. PK. vélemény 1. pontja meghaladottá vált, az a jelen eljárásra irányadó polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 342. § (3) bekezdésére figyelemmel nem alkalmazható. Megjegyezte, hogy felperest a Ptk. 6:105. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján kizárólag a tisztességtelen általános szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása iránti közérdekű per megindítására hatalmazza fel, egyéb érvénytelenségi ok miatti perindításra jogszabályi felhatalmazással nem rendelkezik.

[13] A Kúria Pfv.V.21.742/2019/7. számú ítéletében kifejtett indokokra hivatkozva nem értett egyet a franchise hálózatra történő utalásnak a közlemény szövegében történő közzétételével.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[14] A jogerős ítélettel szemben a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben a jogerős ítéletnek a „Megállapodás kizárólagosságról” elnevezésű szerződésblanketta 3.1 és 6.2. pontjai keresettel támadott rendelkezései érvénytelenségének megállapítására irányuló keresetet elutasító, valamint a Közleményből ezen pontok érvénytelenségét, továbbá a S. Franchise-hálózatra utalást mellőző ítéleti rendelkezések hatályon kívül helyezését és azok megváltoztatásával a keresetének helyt adó döntés meghozatalát kérte.

[15] Megsértett jogszabályként a Ptk. 6:100. § rendelkezéseit, a 6:104. § (1) bekezdés *d*) pontját, és 6:105. § (2) bekezdését, valamint a Pp. 2.§ (2) bekezdését, és a 370. § (4) bekezdését jelölte meg.

[16] Felülvizsgálati kérelme indokolása szerint a jogerős ítélet jogkérdésben eltér a Kúriának a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) Pfv.V.21.742/2019/7. számon közzétett határozatától, különösen annak [52] bekezdésétől.

[17] A Ptk. 6:100. §-a megsértése körében kifejtette, hogy a fogyasztókat védő szabályokat a törvény tematikusan tartalmazza, azaz a konkrét szabályozás esetére állít fel külön normákat a fogyasztó védelmére. A Ptk. 6:278. § (1) bekezdése által biztosított rendes felmondási jog azonban nem minősül a Ptk. szerinti fogyasztói jogot megállapító rendelkezésnek. A norma jellegét tekintve diszpozitív, az attól való eltéréshez a fogyasztó védelme érdekében nem fűzte a semmisség jogkövetkezményét a jogalkotó. A jogalkotó azonban semmisségi szankció hiányában sem engedi meg a fogyasztó hátrányára a törvényi rendelkezésektől történő egyoldalú előnyt biztosító eltérést. Ebben a körben hivatkozott a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelvre (a továbbiakban: Fogyasztói Irányelv) és azzal összefüggésben a Ptk. 6:104. § (1) bekezdés *d*) pontjára, amely értelmében tisztességtelen az a feltétel, amely

lehetővé teszi, hogy a vállalkozás a szerződéstől bármikor elálljon, vagy felmondja, ha a fogyasztó ugyanerre nem jogosult. Jelen esetben az alperes által alkalmazott nyomtatványok kifejezetten így rendelkeznek, ezért a kifogásolt feltételek minden további bizonyítás nélkül tisztességtelennek minősülnek. A felperes tisztességtelenség megállapítására irányuló keresetet terjesztett elő, így a másodfokú bíróság eljárása sérti a Pp. 2.§ (2) bekezdése szerinti rendelkezési elvet is, amely szerint a bíróság – törvény eltérő rendelkezése hiányában – a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van.

[18] A felperes szerint, ha a vizsgált feltétel Ptk. 6:104. § (1) bekezdés *d)* pontja szerinti tisztességtelensége nem állapítható meg, a másodfokú bíróság döntése ez esetben is törvénysértő. A 3/2011. PK vélemény 1. pontjában kifejtett és az Európai Unió Bíróságának joggyakorlatához igazodó azon nemzeti bírói gyakorlaton, amely szerint a fogyasztói szerződés részévé váló kikötés érvénytelenségét akkor is meg kell állapítani, ha a kikötés – a tisztességtelenségtől eltérő – egyéb okból semmis, az új perrendi szabályok nem változtattak, amelyet alátámaszt az 1/2014. Polgári jogegységi határozat és az 1/2017. Polgári jogegységi határozat is. A jogegységi tanács ezen döntéseit a másodfokú bíróság – különösen a jogerős ítéletben kifejtett okfejtés mentén – nem negligálhatja. A PK véleményben írtak ellenére a másodfokú bíróság az érvénytelenség megállapítására irányuló keresetet elutasította, az adott pontok érvénytelenségét mellőzte a közleményből, amelynek következményeként a rendelkező rész és az indokolás ellentmondásba került.

[19] Utalt továbbá arra, hogy amennyiben a másodfokú bíróság anyagi jogi álláspontja eltért az elsőfokú bíróságétól és hivatalból észlelt semmisségi okot, azt a Pp. 370. § (4) bekezdése és 369. § (4) bekezdése szerinti eljárás keretében teheti meg. Ez az eljárás van összhangban a rendelkezési elvvel, és a másodfokú bíróság által hivatkozott Pp. 342. § (3) bekezdésének szellemiségével is. A másodfokú bíróság eljárása ezen jogszabályi rendelkezéseknek nem felelt meg.

[20] A közlemény vonatkozásában a felperes a 3/2011 PK vélemény 7. pontjához fűződő indoklásra hivatkozott, egyben kifejtette, hogy a közlemény célja a fogyasztók megfelelő és teljesszerű tájékoztatása igényérvényesítésük megkönnyítése érdekében, továbbá figyelemfelhívó jellege van. Mindezekre figyelemmel a franchise hálózat közleményben történő feltüntetése, illetve az erre vonatkozó korábbi kúriai álláspont felülvizsgálata szükséges és indokolt a fogyasztók megfelelő tájékoztatása érdekében.

[21] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

[22] A felperes felülvizsgálati kérelme részben alapos.

[23] Helytállóan hivatkozott a felperes arra, hogy a másodfokú bíróság tévesen értelmezte a Ptk. fogyasztók védelmét szolgáló 6:100. §-át. Ezen jogszabályi rendelkezés ugyanis kizárólag a fogyasztó és a vállalkozás közötti szerződéseknek a Ptk. fogyasztó jogait megállapító rendelkezéseitől a fogyasztó hátrányára eltérő kikötéseit minősíti semmisnek, a Ptk. nem fogyasztói jogként megfogalmazott szabályaitól eltérő szerződéses rendelkezéseit

nem. Tekintettel arra, hogy a Ptk. 6:278. §-a nem tartalmaz fogyasztóvédelmi rendelkezéseket, így – a jogerős ítéletben foglaltakkal szemben – a fogyasztói szerződésben az attól való eltérést tartalmazó szerződéses kikötés semmissége a Ptk. 6:100. §-alapján nem állhat fenn, így az nem is észlelhető. Helyesen hivatkozott azonban a felperes arra is, hogy a másodfokú bíróság eljárása a keresetben meg nem jelölt semmisségi ok hivatalból észlése során megsértette a Pp. anyagi jogi pervezetés szabályait előíró 370. § (4) bekezdésének és 369. § (4) bekezdésének a rendelkezéseit és ezzel összefüggésben a Pp. 342. § (3) bekezdését is.

[24] Egyetértett a Kúria azzal is, hogy a tisztességtelenségtől eltérő, egyéb semmisségi ok a 3/2011. PK vélemény 1. pontja alapján figyelembe vehető volt a közérdekű kereset alapján indult perben, ugyanis azt a Kúria a 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontja alapján a Ptk., az 1/2017. Polgári jogegységi határozat alapján pedig a Pp. alkalmazása körében is irányadónak tekinti. A Kúria a Pfv.V.21.291/2020/11. és Pfv.V.21.096/2021/7. számú határozatában ennek megfelelően hatályában fenntartotta a megbízó felmondási jogát a perbelivel egyező módon korlátozó szerződéses rendelkezések semmisségét a Ptk. – a felperes jelen perbeli keresetében is megjelölt és az elsőfokú ítéletben is hivatkozott – 6:278. § (4) bekezdésébe ütközés miatt megállapító jogerős ítéleti rendelkezést. A támadott kikötések az elsőfokú ítéletben kifejtettek szerint tehát a Ptk. 6:278. § (4) bekezdése alapján semmiek, amellyel egyező álláspontra jutott a Kúria a már hivatkozott, BHGY-ben közzétett Pfv.V.21.291/2020/11., és Pfv.V.21.096/2021/7. számú, valamint a felperes által megjelölt Pfv.V.21.742/2019/7. számú határozatában. A felperes erre tekintettel helytállóan hivatkozott arra, hogy a felülvizsgálattal támadott jogerős ítélet a Kúria ezen közzétett határozatától jogkérdésben eltér. Minderre tekintettel a jogerős ítélet jogszabálysértő volta megállapítható, így a felperes által ebben a körben megjelölt egyéb jogszabálysértések fennállásának vizsgálata már szükségtelen volt.

[25] Tévesen hivatkozott a felperes arra, hogy nem mellőzhető S. Franchise-hálózat közleményben történő feltüntetése. A Kúria e körben fenntartja a Pfv.V.21.742/2019/7., a Pfv.V.21.291/2020/11. és a Pfv.V.21.096/2021/7. számú ítéletben már kifejtett azon álláspontját, hogy jelen per tárgya nem a franchise hálózat tagjai, hanem konkrétan az önálló tevékenységet folytató alperes által használt általános szerződési feltételek vizsgálata volt, ezért a közlemény megfelelő tájékoztatást nyújt a fogyasztók részére az alperes, illetve az alperes által alkalmazott általános szerződési feltételek feltüntetésével, a perben nem álló S. hálózat nevének közleményben való feltüntetése így indokolatlan. A közlemény szövegének a meghatározása a Ptk. 6:105. § (2) bekezdése alapján a bíróság kötelezettsége, így a Kúria erre tekintettel a közlemény szövegét módosíthatta és módosította.

[26] Mindezekre figyelemmel a Kúria a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott az ügy érdemére kiható módon jogszabálysértő rendelkezéseit hatályon kívül helyezte és az elsőfokú ítéletet a közlemény szövegének pontosításával helybenhagyta.

[27] Az 50 %-ban pervesztes felperes illetékmentessége folytán feljegyzett felülvizsgálati eljárási illeték viseléséről a Kúria a Pp. 83. § (2) bekezdése, 102. § (1) és (3) bekezdése alapján rendelkezett.

[28] A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét a Pp. 405. § (1) bekezdése alapján megfelelően alkalmazott Pp. 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[29] Az ítélettel szemben a felülvizsgálat lehetőségét a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

A határozat elvi tartalma

I. A Ptk. 6:278. §-a nem tartalmaz fogyasztóvédelmi rendelkezéseket, így a fogyasztói szerződésben az attól való eltérést tartalmazó szerződéses kikötés semmissége a Ptk. 6:100. §-alapján nem állhat fenn.

II. Amennyiben a Ptk. 6:105. § (2) bekezdése szerinti közlemény megfelelő tájékoztatást nyújt a fogyasztók részére a tevékenységét egy franchise hálózat tagjaként végző alperes, illetve az alperes által alkalmazott általános szerződési feltételek feltüntetésével, a perben nem álló franchise hálózat nevének közleményben való feltüntetése indokolatlan.

Az alkalmazott jogszabályok

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 6:100. §-a, 6:102. §-a, 6:105. § (1) bekezdés *a*) pontja és (2) bekezdése, 6:278. § (4) bekezdése

Záró rész

Budapest, 2022. szeptember 20.

Dr. Puskás Péter s.k. a tanács elnöke, dr. Csesznok Judit Anna s.k. előadó bíró, dr. Bartal Géza s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

Sz.Sz.

bírószági ügyintéző